

**UNIVERSITY „BABES-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTY OF ORTHODOX THEOLOGY
DOCTORAL SCHOOL ”ISIDOR TODORAN”**

**THE LITURGICAL RELIGIOUS MUSIC AND OF FOLK
INSPIRATION FROM THE UPPER MUREŞ VALLEY BETWEEN
XIX-XXI CENTURY**

-A MONOGRAPHIC STUDY-

PHD THESIS SUMMARY

SCIENTIFIC COORDINATOR

FR.PROF. UNIV. DR. VASILE STANCIU

PHD STUDENT

FR. VASILE FARCAŞ

**CLUJ-NAPOCA
2016**

Table of contents

Introduction.....	7
The timeliness and the importance of the theme	7
<i>The aims and the objectives.....</i>	<i>11</i>
<i>The methodology of the research.....</i>	<i>13</i>
<i>The current study of the research.....</i>	<i>15</i>
<i>The monograph elements.....</i>	<i>19</i>
<i>Ethnogenesis aspects and historical continuity .....</i>	<i>19</i>
<i>Geographic aspects.....</i>	<i>26</i>
<i>Socio-cultural and ethno-religious aspects.....</i>	<i>28</i>
I. Church music on the upper Mureş Valley between XVII-XIX centuries.....	32
I.1. The role of the religious element in preserving and promoting the national identity.....	32
I.2. The presence of the byzantine music in Transylvania, the foundation of the church chants of byzantine tradition.....	36
I.3. The monasteries from Mureş-the birth and promoting place of the culture and of the church music.....	40
<i>I.3.1. Monastery Băiţa.....</i>	<i>44</i>
<i>I.3.2 Monastery Caşva.....</i>	<i>45</i>
<i>I.3.3. Monastery Chiheru de Sus.....</i>	<i>45</i>
<i>I.3.4. Monastery Chiheru de Jos.....</i>	<i>46</i>
<i>I.3.5. Monastery Deda.....</i>	<i>49</i>
<i>I.3.6. Monastery Doamnei de la Moglăneşti – Topliţa.....</i>	<i>51</i>
<i>I.3.7. Monastery Dumbrava.....</i>	<i>52</i>
<i>I.3.8. Monastery Hodac.....</i>	<i>54</i>
<i>I.3.9. Monastery Ibăneşti.....</i>	<i>57</i>
<i>I.3.10. Monastery Orşova.....</i>	<i>58</i>
<i>I.3.11. Monastery Râpa de Jos.....</i>	<i>58</i>
<i>I.3.12. Monastery Ruşii Munţi.....</i>	<i>59</i>

I.3.13. <i>Monastery Mănăstirea Solovăstru</i>	60
I.3.14. <i>Monastery Urisiul de Jos</i>	60
I.3.14. <i>Monastery Urisiul de Sus</i>	61
I.4. The manuscripts and the religious books which appeared and circulated in the Upper Mures Area	61
I.4.1. <i>The musical-liturgical manuscripts on the Upper Mureș Valley</i>	64
I.4.2. <i>Old prints which travel on the Upper Mureș Valley</i>	69
I.4.3. <i>The relations of the orthodox romanians in the upper area of the Mureș Valley with Moldova and Tara Romaneasca like they were mirrored in the „travel” books. Musical interferences</i>	78
I.4.4. <i>The actual situation of the manuscripts and of the musical-liturgical prints which had circulated in the area between VII-XIX centuries VII-XIX</i>	82
I.4.4.1. <i>The Toplița Monastery Museum</i>	83
I.4.4.2. <i>The archives of the local churches</i>	84
I.4.5. <i>The contemporary concerns in the research field of the musical-liturgical monuments on the Upper Mureș Valley</i>	87
I.5. Teachers and scholars on the Upper Mureș Valley	89
I.5.1. <i>Vasile Sturze Moldoveanul</i>	90
I.5.2. <i>Ștefan Dascălul Moldovski</i>	92
I.5.3. <i>Matei Bodijar Mehedințeanul</i>	93
I.5.4. <i>Preotul Mihail din Băița</i>	93
I.5.5. <i>Gligoraș Dascălul</i>	93
I.5.6. <i>Gavriil Pop</i>	94
I.5.7. <i>Egumenul Varlaam</i>	94
I.5.8. <i>Popa Teodor de la Idicel</i>	94
I.5.9. <i>Ieromonahul Silvestru</i>	95
I.5.10. <i>Popa Pătru din Hodac</i>	95
I.5.11. <i>Popa Sandu din Iernuțeni</i>	95
I.5.12. <i>Popa Petru Dositeiu Pop</i>	95
I.5.13. <i>Protopopul greco-catolic Gabriel Matei</i>	96
I.5.14. <i>Dascălul Gabriel Fogorași</i>	96
I.5.15. <i>Dascălul Pavel Dumbrăveanu</i>	97

<i>I.5.16. Popa Gheorghe din Șerbeni</i>	97
<i>I.5.17. Stențel Condart</i>	98
I.6. The church school on the Upper Mures Valley-a part of the theological education in Transylvania until XIXth century	99
I.7. The Orthodox Church from Transylvania and the Uniatio. The effects of the union and its implications in the religious life of the transylvanian romanians	118
<i>I.7.1. The Blaj prints on the Upper Mureș Area</i>	125
<i>I.7.2. The influence of the Blaj church chants in the orthodox churches from Upper Mureș Valley</i>	129
<i>I.7.3 Transylvanian School representants in Reghin and their connections with Blaj</i>	135
II. The church music between tradition and innovation	141
II.1. The orality-the way in which the church chants were submitted	141
II.2. Elements of church –musical education on the Upper Mureș Valley	150
II.3. Cantor`s schools in the diocese of Sibiu, Cluj, Alba Iulia-training centres for the cantors from the Upper Mureș Valley	154
<i>II.3.1. The romanian orthodox school for cantors "Dimitrie Cunțanu" from Sibiu</i>	158
<i>II.3.2. The school for cantors from Nuseni –Bistrita Nasaud</i>	164
<i>II.3.3. The school for cantors "sf,Nicolae" from Alba Iulia</i>	170
<i>II.3.4. The school for cantors from Cluj –Napoca</i>	174
<i>II.3.5. The theological-pedagogical institute of Sibiu</i>	181
II.4. The training courses for the cantors	184
II.5. The choral singing in the Orthodox Church from Transylvania	188
II.5.1. The representative choirs	190
<i>II.5.1.1 The "Virgin Mary" choir of Reghin deanery</i>	190
<i>II.5.1.2 The Priests Vocal Group „Ecclesia" of Reghin deanery</i>	191
<i>II.5.1.3. The „Harisma " choir of the Orthodox Parish Bistra Mureșului</i>	192
<i>II.5.1.4. The mixed choir of the Orthodox Church from Deda</i>	196
<i>II.5.1.5. Other choirs from the Upper Mureș Valley</i>	198
II.5.2. Composers and conductors on the Upper Mures Valley	198

II.6. The revival of the monasticism and the reopening of the old monasteries on the Upper Mureş Valley-their relevance in the local church music.....	204
<i>II.6.1. Monastery Izvorul Mureşului.....</i>	<i>204</i>
<i>II.6.2. Monastery Doamnei – Moglăneşti.....</i>	<i>207</i>
<i>II.6.3. Monastery Topliţa.....</i>	<i>213</i>
<i>II.6.4. Monastery Caşva – Păuloaia.....</i>	<i>215</i>
<i>II.6.5. Monastery Lăpuşna.....</i>	<i>218</i>
<i>II.6.6. Monastery Dumbrăvioara.....</i>	<i>221</i>

III. The religious church music in contemporary circulation on the upper Mureş Valley. Collection and transcription in linear notation 222

III.1. The represented parishes and cantors- providers of musical-liturgical material	222
<i>III.1.1. Parish Ortodoxă Băiţa .....</i>	<i>222</i>
<i>III.1.2. Parish Bistra-Mureşului.....</i>	<i>223</i>
<i>III.1.3. Parish Ortodoxă Chiheru de Sus.....</i>	<i>225</i>
<i>III.1.4. Parish Deda.....</i>	<i>226</i>
<i>III.1.5. Parish Gurghiu .....</i>	<i>227</i>
<i>III.1.6. Parish Ideciu de Sus.....</i>	<i>228</i>
<i>III.1.7. Parish Jabeşiţa.....</i>	<i>229</i>
<i>III.1.8. Parish Sânmihaiul de Pădure.....</i>	<i>231</i>
<i>III.1.9. Parish Ortodoxă „Sfântul Ierarh Nicolae” din Reghin.....</i>	<i>231</i>
<i>III.1.10. Parish Toaca.....</i>	<i>232</i>
<i>III.1.11. Parish Vătava.....</i>	<i>233</i>
III.2. New versions of the church voices founded in the parishes from the Upper Mures Valley.A comparative study with the Cunţanu`s version.....	234
<i>III.2.1. The church voices in Transylvania.....</i>	<i>234</i>
<i>III.2.2 Dimitrie Cunţanu-the priest.....</i>	<i>238</i>
<i>III.2.3. The church voices I-VIII.The comparative musical analysis.....</i>	<i>240</i>
<i>III.2.4. The church voices troparia I-VIII. The comparative musical analysis. 276</i>	
<i>III.2.5. The antiphons II,IV,VIII. The comparative musical analysis.....</i>	<i>318</i>
III.3. The new versions of the Liturgy`s chants.	

The comparative musical analysis	330
III.4. The new versions of the funeral chants.	
The comparative musical analysis.	393
IV. The musical-religious folklore on the upper	
Mureş Valley	415
IV.1. The importance of the musical-religious folklore in the believers life.....	415
<i>IV.1.1. Orthodox theology and spirituality in the romanian folklore....</i>	<i>417</i>
<i>IV.1.2. Romanian ethos between rite and ritual.....</i>	<i>421</i>
<i>IV.1.3. The methodology of collecting musical-religious folklore.....</i>	<i>422</i>
IV.2. The theological-doctrinal elements highlighted in the folk-religious ritual of the family cycle.....	427
<i>IV.2.1. The ritual-ceremonial categories of the family cycle .....</i>	<i>427</i>
<i>IV. 2.1.1. Birth and Baptism.....</i>	<i>428</i>
<i>IV. 2.1.2. Marriage and Wedding.....</i>	<i>430</i>
<i>IV. 2.1.3. Death and Mourning.....</i>	<i>431</i>
<i>IV. 2.2. Christian traditions and romanian folk rituals of Baptism and Wedding.....</i>	<i>431</i>
<i>IV. 2.2.1. The Baptism`s tree.....</i>	<i>431</i>
<i>IV.2.2.2. The Wedding`s three.....</i>	<i>436</i>
<i>IV.2.3. The relation of the mourning chants with traditional chants.....</i>	<i>438</i>
<i>IV.2.3.1. Congruent theme.....</i>	<i>438</i>
<i>IV.2.3.1.1. Attitude towards death.....</i>	<i>440</i>
<i>IV. 2.3.1.2. Lamentation faces.....</i>	<i>443</i>
<i>IV. 2.3.1.3. The journey of the soul and body.....</i>	<i>444</i>
<i>IV. 2.3.1.4. The death metaphors in the mourning texts funeral religious and folk.....</i>	<i>447</i>
<i>IV.2.3.2. Musical analysis and transcription of a funeral chant.....</i>	<i>449</i>
IV.3. The taditional carol-the interference space of the elements of biblical-folkloric inspiration.....	450
<i>IV. 3.1. The carol-a transmission version of the neotestamentary truth.....</i>	<i>451</i>
<i>IV. 3.2. Congruent theme.....</i>	<i>456</i>
<i>IV. 3.2.1 The eastern star.....</i>	<i>457</i>
<i>IV. 3.2.2. The darkening of the earth.....</i>	<i>464</i>

IV. 3.3. Musical analysis and transcription of a carol in a new version.....468

Conclusions.....470

Annexes.....473

Bibliography.....532

A. Editions of Holy Scripture.....532
B. Springs . Collections of documents and archives.....532
C. Works and treatises.....534
D. Studies and articles..... 545
E. Magazines and newspapers.....557
F. Dictionaries and lexicons.....558
G. References electronic.....559

Keywords: Church Music , Monastery , prints , Singer, Tradition,
Folklore music, Parish, Rhythm, Analysis, School.

The thesis with the title „THE LITURGICAL CHURCH MUSIC AND OF FOLKLORIC INSPIRATION FROM THE UPPER MUREȘ VALLEY BETWEEN XIX-XXI CENTURIES” proposes to emphasis a category of the church music in Transylvania underlining the way in which it was submitted in the Upper Mureș Area.

In this area, the church music has never been approached from such a complex perspective-from the liturgical and folk inspiration in comparative versions, the investigated areas or including such a long period of time and only fragmentary in some historical works which were interested in the circulation of the religious book in this area or in some ethnology and folk works in which are identified some religious themes in folk creations.

The reason of choosing this theme mentioned before about this geographical area of the Upper Mureș Valley has thus two aspects: an objective one because of the context which is offered by the status of the unexplored area and an subjective one because I belong by birth to this area. The specific determinations of this area are from Izvorul Mureșului until the interference of the Mureș river with Gurghiu river and Reghin, mentioning the adjacent valleys: Gurghiu, Beica, Luț.

The period mentioned in the title –the XIX-XXI centuries –is the temporal and reference space in which we follow the entire route of the church music in the established area. Before XIX-th century evidences which can offer some informations about the church music in this area are vague and almost inexistent. The XXIth century represents in this thesis the current stage of the music, mentioned here using the print technique; then the musical transcription method and the comparative analyses of the versions noticed a century before by Father Dimitre Cunțanu, and it was the promoted music in this period in the theological schools. In this manner we can offer a perfect overview of a dynamic process within the church music, a process which suffers some

changes according to spiritual experiences, but especially depending of the social and cultural context of those who sing-the cantors.

The thesis has an important purpose to present the church-liturgical and of folk inspiration music on the Upper Mureş Valley and its current functional complexity, as a dynamic process of the cultural and religious life, in evolution, for the spiritual side of the culture, is in a perpetual transformation which requires a specific and flexible attitude of the researchers. The reconstruction of the historical facts is made by analyzing the past: scrap materials, the artistic works of the epoch, spiritual products, as sources of informations for the researcher in historical field.

The scientific approach goes beyond the correlating stage of the information, making connections between the musical-religious element and its evolutionary context: social, economical, political, spiritual, cultural, esthetical context. From this point of view we can identify two major purposes: the reconstruction of the past and its explanation, because by presenting the past the present takes new overtones.

The main purpose of the thesis is the emphasis of the evolution of liturgical church music of folk inspiration from the Upper Mureş Valley between XIX-XXI centuries.

The general objectives of this research are distinguished by approaching this thesis and emphasis the following aspects:

- identifying the role of the religious element in preserving and promoting the national identity
- establishing the role of the monasteries from the Mureş Valley in promoting the church music culture
- Identifying and promoting the manuscripts and the religious book in circulation on the Upper Mureş Valley.
- Remembering the teachers and the scholars as promoters of the religious worship.

Belonging to the monographic research category, this thesis emphasizes all the aspects of the material and spiritual culture starting from the historical and geographical coordinates of the studied area until the social-economic and cultural-spiritual reality is reached, which determined dynamic movements within the theme of this research. The central phenomenon described in this thesis is „the church music”, an important element which allows the describing of the main aspects of the community life from the Upper Mureş Valley.

This thesis has two main parts: a theoretical-documentary one and a practical-applied one.

The first part, the theoretical-documentary one, is described in the first two chapters of the thesis, developing general aspects about the situation of the church music on the Upper Mureş Valley, and the second part, the last two chapters of the thesis, describing the original research of the thesis.

CHAPTER I describes some elements present in the specific church music performed by the cantors between XVII-XIX centuries like: the presence of the byzantine music nearby the monasteries; the presence of the religious books brought from Moldova and Țara Romaneasca; local teachers and scholars or travellers-manuscripts copyists or cantors of byzantine music; the influence of the Uniate upon the church music through the Blaj prints and chants and by the representants of the Transylvanian School.

CHAPTER II tries to emphasize the church music between XIX-XX centuries, a music situated between tradition and innovation. The orality is one of the determined factors of the musical tradition in this area oppressed by the foreign nations and religions, in a significant period of history. The appearance after 1950 of the cantor schools in Sibiu, Cluj, Alba Iulia and of appearance of the training courses for the cantors, helped the revival of the church music in the studied area. So, the XX century implies the appearance of the choral singing in some of the Parish Churches and its application in services by the cantors who graduate some church music courses. Around this time there was a revival of

monastic life in this area, by founding and reopening of the same old monasteries, an element which brings a variety in choral music on the Upper Mureş Valley.

CHAPTER III presents a research study that took place on field and it has lasted for two years. This field work implied the application of some practical methods and techniques like: the choosing of the field informers and of the representative parishes through scheduling technique, the gathering of the church music materials through the recording technique, the selection of the material and its musical transcription, the comparative analysis of music. We had identified 11 parishes from the adjacent valleys of the Upper Valley and from the main course of Mureş which are the informative centers and which provide church music materials; and the informers from these parishes were the cantors. The selection of the materials is made according to The 8 Church Voices („Lord I have cried”, topiaries and the antiphons, the chants of the Holy Liturgy by John Chrysostom and the chants of the funeral services. These materials were analyzed from the musical point of view within a comparative analysis of voices of Dimitrie Cuñtanu.

The appearance in Sibiu of the book *Collection of chants on the eight voices* collected by father Dimitrie Cuñtanu, as well as its introduction in the theology schools or in cantors schools had an important different versions in circulation on the Upper Mureş Valley with the church effect upon the local churches, too. Both priests and cantors had accepted and promoted this version, acquiring the uniformity of the church voices, preserved until present days in the parishes, with some exceptions.

However, in the most parish churches the cantors claim that they know these chants, in spite of the lack of some specialized studies for some of them, the old ones, their limited musical skills, the second job for them, leads us to another reality. In some parishes the chants on the eight voices are partially

known, in others are interpreted incorrectly and only in some cases we notice the strong influence of Blaj chants.

For this reason I considered necessary to do this comparative study on the church voices following the Dimitrie Cunțanu version-the official version used in the local parishes-and the cantors 'versions interpreted in the selected parishes, which are based on the same version.

The used method in this study was the one inspired by its promoter Dimitrie Cunțanu: the choosing of the research area, the selection of the contact persons, the audio-recording of the musical material, the transcribing of the music sheets in electronic format, the comparative analysis of music, conclusions.

For the beginning I choose the Parishes that will take part to the research. Their selection has been made according to several criteria:

- the parishes location
- the oldness of the orthodox community
- the parish implications in the local history
- urban and rural parishes
- the size of the parish(the number of the christians)

An another determinant factor in this selection of the parishes was the following of an specific typology of the cantor. Within it I mentioned the following aspects:

- the age
- the work experience
- the qualification through special courses
- the cantors which had acquired musical knowledge through other methods

In this study I choose to include and to analyze 11 orthodox parishes, meaning 10% of all urban and rural orthodox parishes situated between the

localities Izvorul Mureşului and Reghin the area known as „Upper Mureş Valley.”

The cantors mentioned in the study are 11, having the mean age of 60, including five who graduated the Church Cantors School Courses in Reghin; one who graduated the Greek-Catholic School for cantors in Gherla (Cluj), and five who learned the chants of the 8 Voices either individually or from the parishes priests, or from their predecessors, the older cantors. Considering these facts regarding the cantors experience, we can conclude that the ones who were at school ,in generally, knew the eight voices, the topiaries and the antiphons, instead the others knew all the topiaries and antiphons, but the voices chants only partially.

After this selection it followed the audio-record stage of church music proposed fond. I have visited each parish individually asking the cantors to interpret the 8 voices, the topiaries and the antiphons, according to their musical knowledge.

The transposition on musical notes of the recorded material was an hard work when I placed the musical material obtained by audio printing on a notebook.

On the next stage I used the knowledge's acquired at a computer discipline studied at the Music Academy” Gheorghe Dima,, from Cluj, transposing in this way all the notes from the music notebook in electronic format using as a support the soft Sibelius 7.

For a better observation of the materials proposed for the analysis and comparison, I put the staves simultaneous, specifying the origin of each stave.

At the end of each exposure of the material, I realized the musical analysis of each versions to emphasis the specific elements.

Finally I presented a comparative analysis of Cunţanu's version together with other new versions, to see which are the similarities and the differences between these chants and which elements are original in these versions.

Voice I

Dimitrie Cunțanu

Andante

Doam - ne stri - ga t-am că - tre Ti ne, a - u zi - mă,

Băița

Doam - ne stri - ga t-am că - tre Ti ne a - u zi mă,

Bistra Mureșului

Doam ne stri - ga t-am că - tre Ti ne, a - u - zi mă

Deda

Doam - ne, stri - ga - t-am că - tre Ti - ne, a - u - zi - mă,

Ideciu de Sus

Doam-ne stri-ga t-am că-tre Ti ne a-u zi mă,

Jabenița

Doam - ne, stri - ga - tam ca - tre - ti - ne, a - u - zi - ma

Reghin

Doam - ne stri - ga t-am că - tre Ti ne, a - u zi mă,

Vătava

The musical analysis of the Voice I

Dimitrie Cunțanu: The voice I is sung in the Aeolic module, a module in minor status up to the sound LA, which in tonal system corresponds to natural minor. The features of the module are found in its structure where the tones are between the steps I-II; III-IV; IV-V; VI-VII and VII-VIII, and the halftones are between the steps II-III and V-VI. In our case, the module is transposed on the sound MI. We see its form in this voice, both with the step VI altered up word and unaltered.

The rhythm of the voice I is binary, it is composed from basic formulas, spondaic rhythm or its augmented or diminished forms, anapest formulas dactyl rhythms and appear only one dotted ductility's.

The used ambitious of the voice I is a lowered octave, starting from the first octave, from the sound DO until the sound Do from the second octave. We notice the cadences on the sound MI, SOL and SI, and the final on the sound MI. The movement is irmological.

Baița: The voice I used in this parish also belongs to the Aeolic module, but in contrast to the D. Cunțanu's version, here we do not find the VI- th step downward altered, moreover this step does not appear during the development if the voice. The rhythm is free, it consists of basic spondaic formulas augmented, the dactyl and anapests. The ambitious is narrower, from RE belonging to the first octave until SI from the same octave. We notice the cadences on the sound MI and SOL and the final on the sound MI. The movement of this voice is sticherarion.

Bistra Mureşului In this parish ,the voice I is used in Aeolic module like in Cunţanu`s version. The rhythm is free, based on Pyric formulas, of anapest and its derivatives, dotted and spondaic trochee. The ambitus is extended over a range of high seventh, from SI flat on the lower octave (the VI th step of the module) to LA from the first octave (the step V th of the module). The cadences are put on the sounds RE and FA, and the final on the sound RE. The movement of this voice is sticherarion.

Deda The used module is Aeolic, with the III-th step sometimes altered and sometimes unaltered. Overall the rhythm is free, here and there even rubato, in which abounds sometimes the formulas of spondaic rhythm; the longest duration used here is the whole note and the lowest is the eighth. As exceptional rhythm formulas we mention the triolet, the ambitious is of small seventh, from DO of the first octave until SI of the same octave. The cadences are on the sound MI, SOL and SI and the final is on MI. The movement of this voice is sticherarion.

Ideciu de Sus: The module is Aeolic in this parish and the free rhythm is formed by anapests, dactyl, pyric and dotted trochee formulas. As an exceptional rhythmic formula we notice the triolet. The ambitious is restricted to a perfect quint, from DO of the first octave to SOL from the same octave. The cadences are on the sounds MI, SOL and SI and the final is on MI. The movement of this voice is sticherarion.

Jabeniţa The Aeolic module is used in this parish, the rhythm is binary, in which are dominating the formulas built from an eighth with a dot followed by a sixteenth. The ambitious is restricted to a perfect quint, from the sound RE of the first octave to LA from the same octave. All the cadences and the final are on the sound MI. The movement of this voice is sticherarion.

Reghin: This parish uses for the voice I the Aeolic module with the step VI-th high. The rhythm is binary framed in the measure 2/4. During its development we notice the spondaic, pyric, anapests and dactyl formulas. The

ambitious is of small seventh, from the sound DO# of the first octave until the sound SI from the same octave. The cadences are on the sound MI, SOL and SI and the final is on MI. The movement of this voice is sticherarion.

Vătava The module is Aeolic with the step VIIth raised corresponding to the harmonic minor as in Cunțanu`s version. The rhythm is free, rubato, prevailing the pyric formulas. In two places we notice the same exceptional rhythm formulas, the triolet. The ambitious is restricted to a small sexta. The cadences are on the sound MI, FA# and SOL and the final is on MI. The movement of this voice is sticherarion.

Regarding the melody and the rhythm, the particularities of each parish can be easily noticed in these examples.

The cantors from Chiheru, Gurghiu and Sâmnihaiu de Pădure do not know the melody of the voice I ,using for the interpretation of chants the melody of the voice I troparia.

The comparative analysis

Regarding the way in which is interpreted the voice I ,we can notice that in all seven parishes the cantors used the Aeolic mode(natural minor) like in Dimitrie Cunțanu`s version. There are small differences in the Băița parish where we do not see the VI-th step, and in Deda parish where they perform in the VII-th step sometimes altered and sometimes unaltered, and in Reghin where they use the VI-th step and in Vătava where they use the VIIth step risen.

The rhythm used by the cantors in the parishes Reghin and Jabenîța is a binary one with some variations of the basic spondaic rhythm or its forms augmented or siminished; the dactyl rhythms formulas, anapests and the dotted dactylitis of Cunțanu`s version appears only once. Instead in the others we notice a free rhythm, sometimes altering between anapests, dactyl, pyric and rubato dotted trochee and sometimes spondaic.

The ambitus in Cuñțanu`s version has the largest format from a lowered octave (DO#) unlike the ambitious noticed in the parishes, where it alternates. The most narrowly ambitious is noticed in Ideciu de Sus and Jabenița and it is formed from a perfect quint(DO respectively RE),followed by a risen ambitious in sexta in Baita and Vătava and than in Deda and Reghin with some small septimas intervals(from DO respectively RE#) and Bistra Muresului with a largest septimas interval (from SI b).

The cadences on MI, SOL and SI with the final on MI like in Cuñțanu`s version, are the most common in Baița, Deda, Ideciu de Sus, Jabenița and Reghin. The exceptions are in Bistra Mureșului where all the cadences and the final are on RE and in Vătava where the cadences are on MI, FA#, SOL with the final on MI.

If the voice I in Cuñțanu`s version has an irmological movement, in all the parishes the melody of this voice has an sticherarion movement.

Dimitrie Cuñțanu. V. 1

Andante

Doam - ne stri - ga___ t-am că - tre Ti___ ne, a - u___ zi - mă,

Băița v. 2.

Doam - ne stri - ga___ t-am că - tre Ti___ ne a - u___ zi___ mă,

From al the analyzed versions, the cantor from Băița is the closest of Cuñțanu`s version. Small differences are noticed in the voice I tone. If in V.1 it

Doam- ne, stri- ga- t-am

in V.2 there is a difference of a low tertia starting from the sound SOL

However the voice I module is a minor one, the same in both versions. In our case, the module is transposed on the sound MI. In our

case ,the module is transposed on the sound Do# what is different from V.2 where we notice the sound RE, but the difference is only in a semitone. Otherwise we can see that the formulas and the values of the notes are identical.

If in V.1 the rhythm of the voice I is a binary one, in V. 2. even in the case we notice a free rhythm, the values of the quarto and half notes, we deduce a visible similarity from this point of view.

The cadences in both cases are identical, they fell on the sound MI, SOL and SI and the final on the sound MI. Regarding the movement, it is an irmological one in both versions.

CHAPTER IV presents the folkloric-religious elements from the family cycle and the customs of the year in circulation on the Upper Mureş Valley,

The religion and the folklore are inseparable parts of the people`s life, either emphasizing the human manifestations(the religion)or mirroring them(the folklore) in some differing the community rent aspects. The two fields are closely related with the most important moments of romanian christian life: the birth, the marriage, the death and the great annual holidays in the community life.

Our national folklore, as an organic part of the christian tradition, our ancestors tradition, is formed of the combining authentic expression of the popular theological thinking with the oral transmission, uninterrupted, of the evangelical teaching, of the apostolic, patristic and martyrs tradition, as ontological issues of the romanian people ethno genesis. From this perspective a real meeting with the theology and orthodox romanian spirituality on the field

of local folklore, implies the deep knowledge of the folklore and of the romanian spiritual treasures.

The life cycle rituals offer a way to explore the faith and the practices which are the base of the european communities. Using the words and the melodies in the sung prayers, using the ritually folkloric-religious movements and worship acts, the human being expresses his deep feelings and his faith towards God.

The folkloric creations with a rich religious influence are the ones which belong to the family cycle, in particular, the ones related with the baptism, wedding and funeral rituals; the aspects in circulation in the rural communities from the Upper Mureş Valley. The attitude towards life and death, the journey of the soul and body as well as the mourning in its dimensions, are some of the common themes of the religious and folkloric texts, having a relatively synonymous approach. The Birth and the Baptism, the Wedding and the Marriage, the Death and the Mourning are the human life episodes which influence both the human soul and his social life that is why they are well represented in the religious-folkloric texts. Within the musical folklore present in the annual customs, we notice the religious carols, as „an expression of the Bible, of the theological truths, which are a folklorical theologized deification of human being, carried through the words by the incarnation of the Son of God heralds.”

The religious carol, in the romanian archaic environment, was deeply influenced by the church hymnography, in order to transmit the fundamental dogmatic ideas in an accessible form for the believers.

The folkloric-religious material preserved from ancient times, alive and present in each fact of the rural community's life, keeps the memory of the past times in the descendant's souls, despite the passage of time.

In order to emphasize the original aspects of the folkloric-religious phenomenon which characterizes the local society-as its product, we have to

observe the text from the diachronic and synchronous point of view. What we discover will form the new, original version –if it was not discovered and opened to the large public yet-in the location proposed for the research .The establishment of the ethnographical area through spatial, geographical and ethnical delimitation proposed for research, is one of the requirements of the folklore gatherer. As a result, in this research has been proposed as the ethnographical area the Upper Mureş Valley, the folklore elements in circulation here.

The research`s purpose is related with the testimony that must be made public, about the continuity and the authentic christian orthodox specific in this determinated ethnographical area. The material, still in circulation, represents for the Romanian people an evidence of the resistance in front of the vicissitudes of the history, both material and spiritual. That is why this ethno musicological research does not speak only about the material respectively the music, but it describes the one who created it and sings it, too, analyzing the entire world of ideas ,”customs, beliefs, gestures or conditions in which this music is conceived. That is how the folklore, through this function of music, stays besides the human being in his entire complexity.

The gathering of the materials has been made interviewing the local folklorists and recording the field information. Later the material was processed both musically, by transcribing the linear notation, and theological, by a thematic analysis.

The funeral chants

Glăsături la înmormântare

Rubato

Ui - te ma - mă pe fe - reas _____ tră, că vi - ne-o car - te dom - neas - că, _____

_____ de nu - i să te des - păr _____ țeas - că, de nu - i să te des - păr - țeas - că. _____

Musical analysis

The funeral chants are interpreted, in generally, in the same manner. They do not have different musical construction, the text being the one that emphasizes the gravity of the moment. For this reason I choose only an example of funeral chant, because from the musical point of view, on the Upper Mureș Valley does not exist differences in execution mode of these funeral chants or lyrics.

The most important factor is the person who sings these funeral chants. IN some cases they are interpreted by old women, called „howlers”, who accompany the melody of the lyrics with crying and mourning, intensifying the message and offering to the auditor a moment full of sadness.

In the villages where are still kept these „funeral chants”, these are interpreted in most cases by the church`s cantor, even if these are composed by other people. The modern trend which slowly swallows the archaic one, made these practices to decrease and in most cases entirely disappear.

The interpretation of these lyrics by the cantor is an effective one and an emotional one, a professional interpretation, which does not touches”the soul”, that is why sometimes they left apart.

The system in which this funeral chant is interpreted is a tetra phonic one, with the final on FA.

The rhythm is asymmetrical of parlando-rubato, being present the pyric forms. The durations are optimal and sixteenth, and as a special formula, we notice the triolet. Also is present the syncope.

The ambitus is limited on a perfect quint interval(FA-DO).

The cadences are put on the sounds SOL, LA and FA and the Final is on FA.

The movement is recitative.

CONCLUSIONS

This thesis is a study of a theme sequential investigated until present days, in comparison with its meaning, amplitude and generality.

- The identification of the connection between the religious element and the promotion of the national identity in the Upper Mureș area in the period of Hapsburg oppression; in this period the church music has been a national and spiritual element which promote the national identity.
- The determination of the role of the monasteries from Mureș between the XVII-XIX centuries in promoting the culture and the church music; these monasteries were oasis of culture and spirituality for the romanians, from these lands, who had no other possibility of education.
- The identification of some figures of teachers and scholars who worked in this area as promoters of the church music; through them, the byzantine music was spread, brought from the traditional monastic centers like Neamț Monastery or Putna Monastery.
- The effects of the Uniate in the church music life on the Upper Mureș Valley are emphasized by the circulation of the religious books from Blaj, by forming church singers in tributary schools to the United Church.
- The new elements brought in the church music between XIX-XX centuries by joining the orality with learnt music in the school centers of

preparation of the church cantors; this new element led to the revival of the church music in the studied area.

- The development of the choir music in the studied area leads to the founding of some church choirs which activate in the liturgical background; this fact speaks about the musical education of the audience and the higher level of the musical approach in this area.
- The promotion of the byzantine music through the reopening and the founding of some new monastic centres; within them, the liturgical music, especially byzantine, learned by monks arrived in area from the Moldova's and Muntenia's monastic centres. Therefore we see today the phenomenon of the XVII-XIX centuries, when the byzantine music was brought here over the mountains.
- The church music, despite the vicissitudes of time, preserved the local element in the services, through the orality, and receiving a specific characteristic for the Transylvanian church music.
- The results of the practical study made on field, realized in the determined area, we have the following conclusions:
  - The emphasis on the church music in contemporary circulation on the Upper Mureş Valley through the audio recordings made on field, after the selection of the representative centers and of the proper informers, is some important elements of the actual situation of the church music.
  - 11 parishes contributed to our research project upon the liturgical music through the local cantors, the partners in this project.
  - The realization of the musical transcripts of all versions interpreted by the cantors on a schematic theme: the church voices, the chants of Saint John Chrysostom's liturgy and some chants from the funeral service; these condenses all the liturgical and musical contemporary material.
  - The musical and comparative analysis of the versions picked up on the studied area, offers the possibility of a comparative image of the liturgical

versions which are today in circulation on the Upper Mureș Valley, depending on the education of the cantors in the local monastic centers or depending of other factors which influenced the musical element.

- The comparative analysis of the representative music of the Upper Mureș Valley with the musical version of Dimitrie Cunțanu, shows the similarities which in some cases are variable, but in others do not, because we remark the considerable differences under the impact of the socio-cultural influences.
- The religious folklore preserves the multiple elements of theological importance, which were submitted along generations, within the orthodox communities which were oppressed from the spiritual point of view. This is the case of the carol-with evident biblical themes-and of the funeral chants-with evident dogmatic themes like: the immortality of the soul, the eternal life, the existence of the heaven and hell, and some other ritual-ceremonial categories of the family cycle.

Bibliography

A. Editions of Holy Scripture

- Biblia sau Sfânta Scriptură, Ediție jubiliară a Sfântului Sinod, Versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de ȋBartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001
- Biblia sau Sfânta Scriptură, Ed. Societatea Biblică Interconfesională din România 1994, p. 1098
- Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, Edițiune nouă revizuită după texturile originale și publicată de societatea biblică pentru Britania și străinătate, Pesta, 1873.

- Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament cu trimiteri, Concordanță și Explicații, trad. Dumitru Cornilescu, Ed. Romanian Bible Society, Ed. II, 2006.
- *Noul Legământ*, The Society for Distributing Hebrew Scriptures 1987, După textul Românesc al Societății Biblice, 1924.
- *Noul Testament* comentat Versiune revizuită, redactată și comentată de ȚBartolomeu Valeriu Anania, Editura. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1993.

B. Springs . Collections of documents and archives

- ARHIVELE ARHIEPISCOPIEI ALBA IULIA: doc. Nr. 49/10 ianuarie 2013; doc.nr 49/ 4 Februarie 2013;
- ARHIVA MITROPOLIEI CLUJULUI: A.M.C.III,705/927, Nr.11 octombrie 1927; A.M.C. III.705/927 din 26 iulie 1929; A.M.C. III, 705/927, Nr. 7724; A.M C. III.705, 927, Nr. 5472, din 2 august 1928; Nr. 6060 din 21 septembrie 1946; A.M.C. 4497/1945;
- ARHIVA MITROPOLIEI SIBIULUI. *Fondul „Școala de cântareți”* III,280/926, nr.2772; nr. 1 din mai 1931; III, 217/1937, nr 12331. A.A.S. III 262/937, nr.5442 din 31 mai 1937; III 262/937, nr.4936; *III 262/937,nr.7052, din 14 iunie 1938; .nr.9764 din 30 octombrie 1930;*
- ARHIVELE NAȚIONALE ALBA IULIA, *Fond. Cabinetul Mitropolitului*, fila 30.
- ARHIVELE NAȚIONALE DIRECȚIA JUDEȚEANĂ MUREȘ, *Colecția Registre de Stare Civilă, Com. Aluniș, Religia Ortodoxă 1812-1864*, f. 10
- BIBLIOTECA MUZEULUI ȘCHEI, *Catastif pentru rânduiala dascălilor*, , A/1759, mai 20, nr.x/4.
- *Programa Institutului pedagogico-teologic al arhidiecesei ortodxe române din Transilvania*, în Biblioteca Facultății de Teologie Ortodoxă din Sibiu, vol. I, cota 1754.
- *Șematismul Veneratului Cler aul Arhidiecezei Metropolitane Greco-Catolice a Alba-uliei și Fagarasiului pre anulu 1871, Blasiu, cu Tiparulu Seminariului Arhi-Diecezanu.*
- *Șematismul venerabilului cler al Arhidiecesei mitropolitane Greco-catolice române de Alba-Iulia și Făgăraș pe anul 1932*, Tipografia Seminarului Teologic Greco-catolic, Blaj, p.107.

C. Works and treatises

- ABRUDAN, Paul, RACOVÎȚAN, Mihai, *Transilvania – documente istorice*, Ed.Țara noastră, București, 1991.
- ALBU, Nicolae , *Românii din Valea Mureșului de sus – oamnei, locuri, cântece și obiceiuri*, Ed. Asociațiunii „Astra”, Sibiu, 1943.
- ALBU, Nicolae, *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800*, Blaj, 1944.
- AVRAM, Mircea, *Carte românească manuscrisă*, Biblioteca „Astra”, Sibiu, 1970.
- BACIU, Ana, *Politica diplomatică a lui Ștefan cel Mare și implicațiile ei asupra posesiunilor sale din Transilvania*, în vol. Structura Etnică și Confesională a Transilvaniei Medievale (sec.IX-XIV)- Sfântul Ștefan cel Mare 500 de ani, Ed. Renașterea, Cluj Napoca, 2007, pp.257-282.
- BARBU-BUCUR, Sebastian, *Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în secolul XVIII și începutul secolului XIX și aportul original al culturii autohtone*, Ed. Muzicală, București, 1989.
- BARBU-BUCUR, Sebastian, *Manuscrisele muzicale românești de la Muntele Athos*, 2000.
- BĂDARĂ, Doru, *Tiparul românesc la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea*,Brăila, 1998.
- BÂRSAN, Raluca Ioana, *Treci, dorule, Mureșul...*, Ed. Ardealul, Tg.Mureș, 2003.
- BÂRSĂNESCU, Ștefan, *Pagini nescrise din istoria culturii românești,(sec. X-XVII)*, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1971.
- BOCȘAN, Nicolae, LEB, pr. Ioan-Vasile, GÂRDAN, pr.Gabriel-Viorel, *Andrei Șaguna. Corespondența III*, Editat cu sprijinul Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2009.
- BOGDAN, Florin, *Carte și societate în Județul Mureș*, Ed. InfoArt Media, Sibiu,
- BORȘIANU, I.Viorel, *Deda consemnări cultural-istorice despre obârșiile mele*, Tipografia Mediaprint SRL, Tg.Mureș, 2005.
- BORZAN, Maria, *Antologie de poezie populara – Orații și strigături de nuntă*, Ed. Nico, Târgu Mureș, 2011.
- BRĂTEANU, Gheorghe I, *Tradiția istorică despre întemeiereastatelor românești*, Ed.Eminescu, București, 1980.

- BRĂTULESCU, Monica, *Istoria folcloristicii românești*, Editura Enciclopedică Română, București, 1974.
- BRIE, Arhid. Ioan, *Cântări la Serviciile religioase*, Editată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj Napoca, 1987.
- BRIE, Pr. Mihai, *Cultura muzicală bisericească de tradiție bizantină din Crișana*, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 2006.
- BURADA, T., *Datinile poporului român la înmormântări*, Iași, 1882.
- BURADA, T., *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800*, Blaj, 1944.
- CATRINA, Constantin, *Muzica de tradiție bizantină în Șcheii Brașovului*, Ed. Ariana, Brașov, 2001.
- CÂNDEA, Pr. Spiridon, *Colinde și cântări religioase*, Arhiepiscopia Ortodoxă Cluj-Napoca, 1991.
- CHIOREAN, Ioan, KOCZIÁNY, Ladislau, NIȚU, Valeriu, PLOIEȘTEANU, Grigore, *Profiluri Mureșene*, vol I, Intreprinderea Poligrafică Tg. Mureș, 1971.
- CHINDEA, Teodor, LATEȘ, Nicolae, *Monografia Gurghiului*, Târgu Mureș, 1971.
- COSMA, Octavian-Lazăr, *Hronicul muzicii românești*, vol. I, Editura Muzicală a uniunii compozitorilor, București, 1973.
- CRISTACHE-PANAIT, Ioana, *Biserici de lemn, monumente istorice din piscopia Alba Iuliei, mărturii de continuitate și creație Românească*, Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Alba Iuliei, 1987.
- CRISTACHE-PANAIT, Ioana *Circulația cărți vechi bucureștene în Transilvania*, București, 1998.
- CRISTESCU, Constanța, *Chemări de toacă. Repertoriu românesc. Monografie, tipologie și Antologie Muzicală*, Ed. Lidana, Suceava, 2012.
- CUNȚANU, Pr. Dimitrie, *Cântările bisericești după melodiile celor opt glasuri ale sfintei biserici ortodoxe, culese, puse pe note și arangeate de Dimitrie Cunțanu, Profesor al Seminarului Andreian arhidiecezan*, Ed.I, Sibiu, 1890.
- CUNȚANU, Pr. Dimitrie, *Cântările bisericești după melodiile celor opt glasuri ale sfintei Biserici sfintei biserici ortodoxe, culese și aranjate de Dimitrie Cunțanu fost profesor la Seminarului Andreian din Sibiu*, Ediția III-a îngrijită de Timotei Popovici, Sibiu Editura Institutului de Arte Kraft&Drotleff S.A., Sibiu, 1932.

- DRAGOMIR, Silviu, *Românii din Transilvania și unirea cu Biserica Romei – documente apocrife privitoare la începuturile unirii cu catolicismul Roman (1697 – 1701)*, Editua Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj, 1990.
- DRĂGĂN, N., *Pagini de istorie artă și cultură, Vol. IV*, Ed. Nico, Tg.Mureș, 2007
- DUDAȘ, Florin, *Vechi cărți românești călătore*, Ed.Sport-Turism, București, 1987.
- DUȘA,Traian, *Toplița Română, Vatră și istorie, Vatră de ortodoxie*, Ed. Ansid, Tg.Mureș, 2006.
- FRANDĂȘ, Simion Ilie, *Valea Gurghiului istorie și spiritualitate*, Casa de editură Mureș, Tg. Mureș, 2006.
- GENEĂ, Cr, *Din trecutul culturii muzicale românești*, București, 1965.
- GIULEANU, Victor, *Melodica Bizantină,(Studiu Teoretic și morfologic al stilului modern, neo-bizantin)*, Ed.Muzicală, București, 1986, p.83.
- GRĂJDIAN, pr.Vasile, *Oralitatea Cântării bisericești în din Ardeal*,Ed. Universității „Lucian Blaga, Sibiu, 2004.
- HINESCU, Ana, BUZAȘI, Ion, *Școala Ardeleană, Erudiție et pietas - Album documentar*, Ed. Astra, Blaj, 2006, p.11.
- IORGA, Nicolae, *Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor*, ediția a II-a, Editura Ministerului de Culte, București, 1928.
- IORGA,N. *Generalități privire la studiile istorice, ed. IV, Ed. Polirom, Iași, 1999.*
- IORGA,N, *Istoria învățământului Românesc*, Ed. Casa Școalei, București, 1928.
- LĂCĂTUȘU, Ioan, LECHINȚEAN, Vasile, PĂTRUNJEL, Violeta, *Românii din Covasna și Harghita*, Ed. Grai românesc, Miercurea Ciuc, 2002.
- LUPAȘ Iioan *Din istoria Transilvaniei*, Ediție îngrijită, note și comentarii de Marina Vlasiu, Ed. Eminescu, Bucuresti, 1988.
- MAN, Pr. Dorel, *Pastorație și istorie la Episcopul Nicolae Colan în Transilvania 1940-1944*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2007.
- MARIENESCU, At.Marian, *Poezia populară. Colinde, Pesta, Tiparul lui J.Herz*, 1859.
- MĂRZA, Iacob, *Etape și momente din istoria învățământului în Transilvania (sec XVIII-XIX)*, Ed. Imago, Sibiu, 2002.
- METEȘ, Ștefan, *Mănăstirile românești din Transilvania și Ungaria*, Ed.Tipografia Arhidiecezană, Sibiu, 1936.

- MIHU, Elena, BOGDAN Florin, *Carte românească în județul Mureș. Catalog (secolul al XVII-lea)*, Ed. Tehno Media, Sibiu, 2009, p.40.
- MITU, Sorin, *Transilvania mea, Istorii, mentalității, identității*, Ed. Polirom, Iași, 2006.
- MOISESCU, Titus, *Prolegomene Bizantine. Muzică bizantină în manuscrise și carte veche românească*, Ed. Muzicală, București, 1985.
- MOISESCU, Titus, *Cântarea monodică bizantină pe teritoriul României*, Ed. Muzicală, București, 2003.
- MOLDOVAN, pr. Nicu, *Istoria Muzicii bisericești la români*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2010.
- MORARU, Pr. Alexandru, *Biserica Ortodoxă Română între 1885-2000* , Vol. III, Tomul I, Ed. Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006.
- NETEA, Vasile, *Mureșul superior vatră de cultură românească*, Ed. Cuvântul, Buc. 2006.
- † NICOLAE, Mitropolitul Ardealului, *Biserica Ortodoxă Română una și aceeași în toate timpurile*, Sibiu, 1968.
- NUȚIU, Florica, *Cărțile de Altar create în ansamblul Școlii Ardelene, referat științific susținut la Institutul de Istorie „George Barițiu”*, Cluj-Napoca,
- PASCU, Ștefan, *Istoria Transilvaniei. Transilvania în lumina datelor geopolitice, istorice și statistice*, Tipografia „Lumina”, Blaj, 1944.
- PĂCURARIU, pr. Mircea, *Istoria Mănăstirii Prislop*, Arad, 1986.
- PĂCURARIU, pr. Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române – Manual pentru Seminariile Teologice Liceale*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Editia a IV-a, Galați, 1996.
- POP, Mihai, *Obiceiuri tradiționale românești*, Ed. Unives, București, 1999.
- POP, Valer, *Monografia localității Lunca Bradului*, Cluj, 1974.
- POPA, Traian, *Monografia orașului Reghin*, Tipografia „Corvin” , 1932.
- POPA, Pr. Valeriu, *Școala Ortodoxă Română de Cântăreți Bisericești, Anuarul II, (1927-1937-1947)*, Tipografia „Bucur Orendovici”, Suceava, 1947.
- POPESCU, Ioan, *Muzica bisericească în Transilvania*, rev. Contribuții transilvane la Teologia Ortodoxă, Sibiu, 1988.
- POPOVICI, Doru, *Muzica corală românească*, București, 1966.

- POPP, Vasilie, *Despre înmormântările comune la daco-români*, Ed. Aeternitas, Alba Iulia, 2004.
- POSLUȘNICU, Gr. Mihail, *Istoria Muzicei la români de la Renaștere până în epoca de consolidare a culturii artistice*, Ed. Cartea Românească, București, 1928.
- SECARĂ, Constantin, *Muzica bizantină. Doxologie și înălțare Spirituală*, Ed. Muzicală, București, 2006
- STANCIU, Pr. Vasile, *Muzica Bisericească ortodoxă din Transilvania*, Ed. Presa Universitară, Cluj-Napoca, 1996.
- STĂNILOAIE, Pr. Dumitru, *Uniatismul din Transilvania, încercare de dezmembrare a poporului român*, București, 1973.
- STERIE, Diamandi, *Fiul lui Dumnezeu - Fiul omului*, Editura „Cartea românească” , București, 1942
- ȘAGUNA, † Andrei, *Istoria Bisericii Ortodoxe resăritene universale, dela întemeierea ei până în zilele noastre*, vol II, Sibiu, 1860.
- TATAI-BALTĂ, Cornel, *Gravorii în lemn de la Blaj (1750-1830)*, Blaj, 1995.
- TEOFILACT, Sf. *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, Ed. Pelerinul Român, Oradea, 1998.
- TORNEA, Pavel, *Peste Mureș, peste tău...*, *Culegere de folclor muzical-Literar de pe valea Superioară a Mureșului*, Ed. Tipografia Târgu-Mureș, 1978.
- TORPAN, Ioan, FRANDĂȘ, Ilie S., *Pe Mureș și pe Gurghiu*, Ed. Casa de editură Mureș, Târgu Mureș, 2009..
- UNGUREANU, Pr. Mihail-Adeodatus, *Ritualul Ortodox al înmormântării pe înțelesul tuturor*, Ed. Adeodatus, Iași, 2012.
- VANCEA, Zeno, *Muzica bisericească la Români*, Ed. Mentor, SA Timișoara, 1994.
- VASILE, Vasile, *Istoria muzicii bizantine*, Ed. Interprint SRL, București, 1997.
- VOICU, pr. Constantin, *Biserica strămoșească din Transilvania în lupta pentru unitate spirituală și națională a poporului român*, Sibiu, 1989.
- XENOPOL, A.D., *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, vol. I - Dacia ante-romana și dacia romană 513 î.Hr-270 d.Hr, Ediția a III-a, București, Ed. „Cartea Românească”.
- ZMEU, Ioan, *Anastasimatar practic*, București, Tipografia Cărților Bisericești, 1903.

D. Works and treatises

- ANTAL, Dumitru, „Schituri și Mănăstiri în Protopopiatul Reghinului în Revista Teologică”, An XV,(1926), Nr. 4, p.91-98.
- ALBU, Alin, „Situția școlilor și a învățământului sătesc, în regiunea Mureșului de Sus în primele decenii ale veacului al XIX-lea”, în *Îndrumătorul Pastoral*,Nr. 3, Alba Iulia, 1979, pp.154-169.
- ALEXĂNDRESCU, Dragoș, „Muzica de tradiție bizantină în școala muzicală românească, în *Rațiune mistică. Revistă de spiritualitate ortodoxă*, Ed. Sf.Gheorghe Vechi, Anul II(1995), Nr. 1-2, București, pp.42-44
- BACIU Ana, „Activitatea reprezentanților români în cadrul Dietei de la Sibiu”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxă*, Anul LIII, Nr 1/2008, pp.131-152.
- BARBU BUCUR, Sebastian, „Ioan Sin Radului Duma Brașovean”, în *Studii de Muzicologie*, vol. X, București, 1974. pp.161-222.
- BEJU, Pr. Ioan, KEITH, prof. Hitchnis, „Statistica Românilor ortodocși din Transilvania din anul 1766”, în *Mitropolia Ardealului*, Anul XXII(1977), Nr. 505-550.
- BOGDAN, Florin, „Catalogul cărții românești vechi din comuna Vătava (jud.Mureș)”, în *Reghinul Cultural - studii și articole*, Nr. VIII, Biblioteca municipală „Petru Maior”, Reghin, 2006, pp. 64-76.
- BRANIȘTE, Pr.Ene, „Cultul Bisericii Ortodoxe Române față de cultul celorlalte confesiuni creștine și al sectelor din țara noastră”, în *Studii Teologice*, Nr.1-2, Seria II, An III, 1951, Ed. Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, pp.3-25.
- BRĂILOIU, Constantin, „Schiță a unei metode de folclor muzical(facsimil), în *Anuar Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”*, Jg. 9-10, p. 11–25.
- Buzera, pr. Alexie, *Cântarea în comun, Mijloc de susținere și apărare a dreptei credințe*, în „Biserica Ortodoxă Română”, Anul CVIII(1990), Nr.1-2, p. 97-107.
- CATRINA, Constantin, „Momente și monumente ale muzicii de tradiție bizantină din Transilvania” în *Byzantion Romanicon*, Ed. Artes, vol IV, Iași, 1998, p.31-39.
- CHIRCEV, Elena, „Aspecte ale relației artelor în ipoteza scrisă și în cea cântată muzicii bizantine”, în *Tabor*, Anul I (2007), Nr.3, Cluj-Napoca, pp.36-41.

- CIOBANU, Gheorghe, „Muzica Bisericească la români”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XC (1972), nr. 1-2, pp.162-195.
- COCORA, Pr.G., „Școli pentru cântăreții bisericești acum o sută se ani în Eparhia Râmnicului”, în *Mitropolia Olteniei*, an XV(1963), nr.1-2 (ianuarie-februarie), p.110-113.
- CORAVU, Dimitrie, „Aspecte ale activității de tipărire și răspândire a cărților bisericești românești în Transilvania”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul 1967, nr 11-12. pp.1218-1228.
- COSMUȚA, Cosmin, „Momente privitoare la organizarea Vicariatului Ortodox Român de Alba Iulia”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Theologia Orthodoxa*, LIII, nr. 1, 2008, pp. 47-56.
- CRISTACHE-PANAIT, Ioana, „Importante însemnări pe cărți vechi tipărite la Vâlcea și în alte părți, în *Mitropolia Olteniei*, An XXX (1978), nr. 1-3.p.57.
- CUNESCU, Gheorghe, „Cărți vechi românești pe valea superioară a Mureșului: Deda-Reghin” ,în *Mitropolia Ardealului*, Anul 1973, Nr.1-2, Sibiu, pp.102-113.
- DOBOZI Milandolina Beatrice, „Aspecte ale învățământului confesional românesc de la sate, reflectate în documentele Protopopiatului ortodox-român Reghin, între 1867 și sfârșitul secolului al XIX-lea”, în *Reghinul cultural*, Studii și articole, Nr. IV, Editată de Biblioteca Municipală „Petru Maior”, Reghin, pp.69-76.
- DOMIN, Adam, *Cântarea Bisericii noastre Ortodoxe*, în *Altarul Reîntregirii*, Anul XI(2006), Nr.1, ian.– apr., Alba Iulia. pp.131-188.
- GARDA, Dezideriu, „Contribuții la istoria satelor românești din localitățile harhitene”, în *Angvstia*, I (1996), Ed. Carpica, Sfântu Gheorghe, Cluj-Napoca, 1996, pp.343-346.
- GRĂJDIAN, Pr.Vasile „Muzica bisericească ortodoxă în România înainte și după schimbările din 1989, în *Anuarul III* , SN, Anul XXVIII(2002-2003), Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”, Ed. Lucian Blaga, Sibiu, pp.329-347
- GEOMOLEAN, Pr. Florian, „De la Școala de cântăreți bisericești a eparhiei, din Nușeni”, în *Renașterea*, An XVII, 23 Iulie 1939, Nr.30-31, p.1-4.
- GOIA, protos. Mihail, „Biserica „Doamnei” din Moglănești—Toplița”, în *Mitropolia Ardealului*, Anul 1975, Nr. 1-2, pp.88-91.
- HOLRICĂ, Aurel, „Școala din regiunea Mureșului Superior în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea”, în *Marisia – studii și materiale*, IX,

Ed. Comitetul de cultură și Educație socialistă a Județului Mureș. Muzeul Județean Mureș, Tg.Mureș, Anul 1979. pp.209-236.

- IVAN, Pr. Ioan Gheorghe, „Legături ale românilor ortodocși din Transilvania cu mănăstirea Neamț”, în *Sudii Teologice*, Anul 1972, Nr.1-2, pp.16-21.
- LUNGU, N., „Cântarea în comun a poporului în Biserică”, în *Studii Teologice*, Nr.1-2, Seria II, An III,(1951), p. 26-45.
- MANGRA, Vasile, „Rolul diacilor din Moldova în cultura românilor din Transilvania în sec. al XVII-lea”, în *Broșura Cercetării literare-istorice*, București, 1896, pp.11-29.
- MATEI, Pr.Zaharia, „Aspecte ale ethos-ului muzical în cântarea liturgică bizantină”, în *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă*, Univ.București, Ed. Univ din București, AnVIII(2008), pp.169-197.
- METEȘ, Ștefan, „Câteva contribuții la istoria unirii românilor cu Roma”, în *Revista Arhivelor*, An III (1939), nr. 8, pp.359-366.
- MIHU, Elena, „Carte veche românească în județul Mureș provenită din centrele tipografice ale vremii”, în *Îndrumător Bisericesc Misionar și patristic*, Alba-Iulia, 1987, XI, 82-87.
- MIHU, Elena, „Mănăstirea Hodac”, în *Reghinul Cultural - studii și articole IV*, Biblioteca municipală „Petru Maior”, Reghin, 1999.pp.46-62
- MIHU, Elena, „Cărți vechi românești călătoare – popa Grigore „namesnicul” neuniților-colportor de carte”, în *Reghinul Cultural - studii și articole V*, Biblioteca municipală „Petru Maior”, Reghin, 2001.
- MOGA, Ioan, „Contribuții privitoare la tipărirea cărților bisericești în veacul al XVIII-lea pentru românii din Transilvania și Ungaria”, în *Omagiul Înalt Preasfinției sale Dr. Nicolae Bălan, mitropolitul Ardealului*, Sibiu, 1940, pp.584-593.
- MOLDOVEANU, Pr. Nicu, „Indice bibliografic al studiilor, articolelor și altor lucrări mai mari privind muzica bisericească, publicate în revistele bisericești centrale și mitropolitane și în Editura de Stat între anii 1950-1970”, în *Glasul Bisericii*, Anul 1970, Nr. 5-6, pp. 555-565.
- MOLDOVEANU, Pr. Nicu, „Muzica bisericească la români în secolul al XIX-lea”, partea II, în *Glasul Bisericii*, Anul 1983, nr.9-12, p.

- MOLDOVEANU, pr.Ioan, „Schituri și mănăstiri din Transilvania distruse de generalul Nicolaus von Buccow”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul CXIV(1996), nr.1-6, pp.245-268.
- MOLIN, Virgil, „Tiparnița de la Râmnic, mijloc de luptă ortodoxă împotriva catolicismului din Transilvania (1705-1800)”, în *Mitropolie Olteniei*. Anul XII (1960), nr. 7-8 p. 458-471.
- MORARU, Pr. Alexandru, „Școlile de cântăreți bisericești ale eparhiei Clujului în trecut”, în *Renașterea*, An X, (1999), Nr. 2, pp.1-11.
- NECULA, Pr. Nicolae, „Cum și ce cântăm în bisericile noastre?”, în *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.
- PĂCURARIU, pr. Mircea, „Mănăstirile Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania și Banat în secolul al XVIII-lea”, în *Biserica Ortodoxă Română*, Anul XCIII(1975), Nr. 1-2, pp.208-213.
- PÂCLIȘANU, Zenovie, „Vechile mănăstiri românești din Ardeal”, în *Cultura creștină*, Blaj, Anul VIII(1919), nr 7-8, pp.151-170.
- PLETOSU, Mihail, „Șaguna și cântarea bisericească”, în *Revista Teologică*, Sibiu, 1909, p. 409-414.
- POP, Dumitru, TALOȘ, Ion, CUCEU, „Folclorul Văii Gurghiului (I)”, în *Marisia – studii și materiale*, op.cit. ,Anul 1976, Nr.VI, pp.567-622.
- POP, Mihai, „Mitul mării treceri”, în *Folclor literar*, vol. II, nr. 36, 6 sept. Timișoara ,1979
- POPA, Alexandru, „Biserici de lemn din Ardeal”, în *Anuarul Comisiei monumentelor istorice. Secția pentru Transilvania*, vol. IV, anul 1932-1938, pp.55-154.
- POPESCU, Diac. Ioan G, „Elemente tradiționale în muzica lui Cunțanu”, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul 1976, nr. 9-12, pp. 1053-1062
- POPTĂMAȘ, Dimitrie, MIHU, Elena „Răspândirea Cărții românești de învățătură (Iași, 1643) în localitățile din jurul Reghinului“, în *Reghinul Cultural - studii și articole*, Nr. II, Inspectoratul pentru cultură al Județului Mureș, Biblioteca orașenească Reghin, 1990. pp.19-36.

- STAN, pr. Teofil, „Cântarea în comun, mijloc de susținere și apărare a dreptei credințe”, în *Ortodoxia Maramureșeană*, Anul IX(2004), Nr. 9, Baia Mare, pp.225-212.
- STANCIU, pr. Vasile, „Cântarea cultică ortodoxă, mijloc de activitate misionară”, în *Studii Teologice*, Anul XXXVII (1985), nr. 7-8, p. 539-553.
- STANCIU, pr. Vasile „Muzica liturgică în dimensiunea ei patristică și canonică”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Theologia Orthodoxa*, XXXIX, nr. 2, Cluj-Napoca, 1994, p. 66,
- STANCIU, pr. Vasile „Începuturile culturii muzicale bizantine în Transilvania”, în *Studia Univeristatis Babeș-Bolyai. Theologia Orthodoxa*, nr. 1-2, 1995, pp. 167-198.
- STANCIU, pr. Vasile „Manuscrise și personalități muzicale din Transilvania în secolele XVII-XVIII” în *Byzantion Romanicon*, vol. III, Iași, 1997.
- STOIAN, Adrian, „Mănăstirea Doamnei Moglănești la ceas Aniversar (1656-2008, 350 de ani de existență)”, în *Sangidava*, Ed. Ardealul, târgu Mureș, 2008, pp 107-109.
- ȘOIMA, Pr. Gheorghe, „Muzica bisericească și laică în Institutul Teologic din Sibiu”, în *Mitropolia Ardealului*, Anul 1964, Nr. 11-12, pp.798-806.
- ȚUSCANU, pr.Aurel Florin, „Legături eclesiastice între Moldova și Transilvania, în secolul al XVIII-lea”, în *Sangidava III*, Ed. Ardealul, Târgu Mureș, 2009, pp. 41-47.
- VARNAVA, Arhimandritul, „Scurt istoric al M-rii Pângărați”, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Nr. 9-10, Anul 1964, p. 518-519.
- VELȚAN, Pr. Ioan, „Cursul de cântăreți bisericești”, în *Renașterea*, An XIV, 13 septembrie 1936 ,nr. 37, pp.1-4.
- XENOPOL A.D. „Teoria lui Roesler. Studii asupra stăruinții românilor în Dacia traiană”, în *Revista pentru Istorie, Arheologie, și Filologie*, sub direcțiunea lui Gregoriu C. Tocilescu, Anul I, vol.I, fascicula II, Tipografia Academiei Române, București, 1883.

E. Magazines and newspapers

- ANDONE, Pr. Sergiu și BELDEAN, Pr. Teodor, „Biserici ortodoxe mureșene. Biserica Ortodoxă Română Bistra Mureșului”, în *Cuvântul liber*, nr.239, 6 decembrie 2005, pp.1-8.

- BOIERU-HODĂCEANU, Dumitru, „Pagini din istoria fostei mănăstiri Cașva”, în *Telegraful Român*, Anul 1976, nr.3-4, Sibiu.
- LECHINȚAN, Vasile, MATEI, Alexandru, „Mănăstirea Chiherului de Jos, sfântă zidire istorică românească”, în *Cuvântul Liber*, Tg.Mureș, Nr.163, august, 1993.
- MARCU, Nina, „Bocet”, în *Revista lumea Satului*, Nr. 18, 16-30 septembrie 2007.
- MATEI, Alexandru, LECHINȚAN, Vasile, „Distrușterea mănăstirilor românești din Transilvania”, în *Cuvântul liber*, nr. 165/23 august 1995, Târgu Mureș, p.5,8.

F. Dictionaries and lexicons

- COSMA, Viorel, *Muzicieni din România. Lexicon bio-Bibliografic*, vol I (A – C), Ed. Muzicală, București, 1989, p. 334
- COSMA, Viorel, *Muzicieni din România. Lexicon Bibliografic*, vol V, (K-M), Ed. Muzicală, București, 2002.
- IONESCU, C., *Lexicon al celor care de-a lungul veacurilor s-au ocupat cu muzica de traducere bizantină în România*, Ed. Diogene, București, 1994.
- MOLDOVAN, pr. Nicu, NECULA, pr. Nicolae, STANCIU, pr. Vasile, BARBU-BUCUR, Sebastian, *Dicționar de muzică bisericească românească*, Editura baslica, București, 2013.
- SAVA, Iosif, BARTOLOMEI, Luminița, *Dicționar de muzică*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
- SUCIU, Coriolan, *Dicționar al localităților din Transilvania*, vol I,II, București, 1967-1968